
Naše mnichovská katastrofa

První námět řeší otázku k jaké identitě se klíčoví aktéři mnichovské krize vlastně vztahovali - uvažovali jako Čechoslováci nebo jako Češi? Žáci analyzují vzpomínku Edvarda Beneše na rozhovor s generály 29. září 1938, jak jej zachycuje filmová fikce a jak na něj Beneš ve svých pamětech s odstupem vzpomíná.

Materiály

- **Video 1:** Beneš a generálové (3:13 min.)
- časová osa
- **Pracovní list 1:** Beneš a generálové
- **Pracovní list 2:** Benešova vzpomínka na Mnichov
- **Pracovní list 3:** Moravec o Mnichovu

Cíle

- Žáci analyzují způsoby vztahování československé vojenské a politické elity ke kolektivní identitě v době mnichovské krize.
- Žáci analyzují, k jaké identitě se jednající aktéři vztahují, co přesně tito aktéři rozumí pod pojmem “národ” v kontextu této scény.
- Žáci uvažují o podobách současné identity.

Časová náročnost

40–45 minut

Instrukce

FÁZE 1 (5 MINUT)

Historický kontext

Úvod do historického kontextu. Žáci se seznámí se základní faktografií, využít mohou časové osy, na které jsou i základní informace.

FÁZE 2 (10 MINUT)

Filmová rekonstrukce Benešova rozhovoru s generály

Analýza filmového obrazu. V další fázi žáci analyzují filmovou rekonstrukci rozhovoru Beneše s československými generály. Využívají přitom pracovního listu 1.

DEN PO MNICHOVU: NÁMĚT 1

FÁZE 3 (20 MINUT)

Analýza textů

Analýza dvou historických dokumentů. Žáci pracují ve dvojicích. První analyzuje Benešovu vzpomínku na rozhovor s generály (pracovní list 2), druhý Moravcovo hodnocení Mnichova (pracovní list 3). Vzájemně se informují o závěrech své analýzy.

FÁZE 4 (10 MINUT)

Shrnutí

Shrnutí a diskuse závěrů jednotlivých skupin. Korigujeme interpretace, které se rozcházejí se současným stavem historického poznání.

Komentář

První námět se týká jednoho konkrétního momentu mnichovské krize - setkání prezidenta Beneše s veliteli československé armády během dopoledne 29. září 1938, kdy už vešlo ve známost setkání čtyř velmocí v Mnichově a jednání o československých hranicích. Generálové naléhali na Beneše, aby předpokládanému ultimátu (které bylo vydáno o několik hodin později) neustupoval. Považujeme tento moment za podstatnou součást české reflexe celé krize, neboť ukazuje tradiční způsob tematizace mnichovské krize. Naše analýza ovšem není soustředěna pouze na mezinárodněpolitické aspekty - zradu velmocí a bezvýhodnou vojenskou situaci ČSR. Všimáme si také vnitropolitických hledisek, které v tomto momentu prosvítají jen nezřetelně, ale přesto jsou patrné.

Po nezbytném historickém úvodu se soustředíme na okamžik setkání Beneše s generály. Filmový obraz sugestivně tento okamžik rekonstruuje, přičemž formální kompozice aktérů zdůrazňuje ústřední postavení Beneše. Žáci se soustředí především na popis celé situace: kdo komu co říká a co to znamená. Mapky v pracovním listě 1 jim pomáhají určit zahraničněpolitické i vnitropolitické rozměry této krize. V této fázi se žáci seznamují s tradičním českým příběhem o Mnichovu jako o zradě. Jen citát Beneše ukazuje na ztotožnění "národa" a "obyvatel ČSR", tedy na českou perspektivu prožívání mnichovské krize, kterou měli všichni aktéři této scény, jakkoli v jiných částech rozhovoru mluví o "Československu".

Ve třetí fázi se snažíme tento tradiční český pohled rozšířit (nikoli ho tedy odmítnout, reflexe zahraničněpolitických okolností, tedy zrady západoevropských mocností tím není dotčena). Předmětem reflexe je právě otázka identity aktérů a perspektivy, ze které krizi sledují. Díky konkrétnějšímu znění otázek a doplňujícím informacím mohou žáci postřehnout absenci jiných než českých pohledů ve filmové ukázce i v Benešových pamětech. Explicitně se na toto téma vyjadřuje Emanuel Moravec. Volba Moravcova textu není náhodná - kromě toho, že upozorňuje na omezenost Benešovy perspektivy (která ovládla českou kulturní paměť), upozorňuje také na morální důsledky mnichovské kapitulace. Mnichovská krize se tak nemusí jevit pouze jako selhání Západu, ale zároveň upozorňuje na selhání "československé ideje", která zůstala především idejí českou.